

DĖL PAPILDOMŲ PASIŪLYMŲ, SUSIJUSIŲ SU ANKSTYVOJO ĮSPĖJIMO SISTEMOS LIETUVOJE KŪRIMU

Ateities ekonomikos DNR plano, kuriam pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. birželio 10 d. pasitarime (pasitarimo protokolas Nr. 28), 1 priedo „2020.07.01–2021.12.31 laikotarpio naujos ir papildomos investicijos“ 3.1 srities „Verslo inovacijų gebėjimų stiprinimas“ veiksmui „Bendradarbybės centrų „Spiečių“ plėtra ir tikslinių verslo kompetencijų ugdymas“ (toliau – Veiksmas) Lietuvos Respublikos finansų ministro 2020 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. 1K-237 sudarytas Investicijų komitetas pritarė savo 2020 m. liepos 31 d. posėdyje, atitinkamai Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu skirtos lėšos šios koncepcijos veiklų įgyvendinimui. Svarbu paminėti, kad Įgyvendinant Veiksmą, smulkiojo ir vidutinio verslo (toliau – SVV) subjektams bus sukurta verslo diagnostikos priemonė (e-diagnostikos įrankis) ir e-mokymosi platforma, t. y. sukuriamą naują paslaugą ir techniniai sprendimai verslui atlikti diagnostiką ir patogios mokymosi platformos pagalba tobulinti verslo įgūdžius.

Atsižvelgiant į numatomus pokyčius ir investicijas, kurios gali kurti gerokai didesnę grįžtamąją vertę, atitinkamas paslaugas ir įrankius pasitelkiant pagalbos verslui skirtinguose modeliuose, konstruktini ir vertintini integruoti Ankstyvojo įspėjimo sistemos galimi modeliai Lietuvoje, racionaliai naudojant valstybės išteklius ir skatinant kuo didesnę grįžtamąją naudą iš suplanuotų investicijų.

VšĮ „Versli Lietuva“ (toliau – VL) atliko ir Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai gegužės mėn. pateikė Ankstyvojo įspėjimo sistemos galimus modelius Lietuvoje. Vykdydami papildomą pavedimą, pateikti papildomą galimą veikimo modelį ir galimą atskirų paslaugų integraciją su esamomis ir numatomomis kurti VL paslaugomis, teikiame papildomus galimus 2 modelius ir preliminarinius įgyvendinimo kaštus. Taip pat pakartotinai atkreipiame dėmesį į pridedamuose dokumentuose įvardintas galimas rizikas, pasirenkant atskirus Ankstyvojo įspėjimo sistemos įgyvendinimo Lietuvoje modelius. PRIDEDAMA. Papildomų modelių aprašymas, 9 lapai.

Generalinė direktorė

ORIGINALAS NEBUS SIUNČIAMAS

Daina Kleponė

I. Juozapavičienė, tel. 864570487, el. p. i.juozapaviciene@verslilietuva.lt

VšĮ „Versli Lietuva“
A. Goštauto g. 40A, LT-03163 Vilnius, Lietuva
Tel. 8 (5) 249 90 83, Faks. 8 (5) 204 58 08
El. paštas: info@verslilietuva.lt
Įmonės kodas: 302454111
PVM kodas: LT100005125012

Papildomi (integruoti) Ankstyvojo perspėjimo sistemos (Early Warning) modeliai

2020 m. rugpjūčio mėn.

Ivadas ir naujas kontekstas

Ateities ekonomikos DNR plano, kuriam pritarta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. birželio 10 d. pasitarime (pasitarimo protokolas Nr. 28), 1 priedo „2020.07.01–2021.12.31 laikotarpio naujos ir papildomos investicijos“ 3.1 srities „Verslo inovacijų gebėjimų stiprinimas“ veiksmui „Bendradarbybės centrų „Spiečių“ plėtra ir tikslių verslo kompetencijų ugdymas“ (toliau – Veiksmas) Lietuvos Respublikos finansų ministro 2020 m. liepos 15 d. įsakymu Nr. 1K-237 sudarytas Investicijų komitetas pritarė savo 2020 m. liepos 31 d. posėdyje, atitinkamai Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu skirtos lėšos šios koncepcijos veiklų įgyvendinimui. Svarbu paminėti, kad Įgyvendinant Veiksmą, smulkiojo ir vidutinio verslo (toliau – SVV) subjektams bus sukurta verslo diagnostikos priemonė (e-diagnostikos įrankis) ir e-mokymosi platforma, t.y. sukuriamą naują paslaugą ir techniniai sprendimai verslui atlikti diagnostiką ir patogios mokymosi platformos pagalba tobulinti verslo įgūdžius.

Atsižvelgiant į numatomus pokyčius ir investicijas, kurios gali kurti gerokai didesnę grįžtamąją vertę, atitinkamas paslaugas ir įrankius pasitelkiant sistemiškai verslo pagalbos modeliuose, konstruktini ir vertintini integruoti Ankstyvojo perspėjimo sistemos galimi modeliai Lietuvoje, racionaliai naudojant valstybės išteklius ir numatomas investicijas, užtikrinant jų integralumą.

Bendroji informacija

2019 m. birželio 20 d. buvo patvirtinta Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1023 „Dėl prevencinio restruktūrizavimo sistemų, skolų panaikinimo ir draudimo verstinės veikla ir priemonių restruktūrizavimo, nemokumo ir skolų panaikinimo procedūrų veiksmingumui didinti, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2017/1132 (Restruktūrizavimo ir nemokumo direktyva)“ (toliau – Direktyva).

Bendras šios Direktyvos tikslas – sumažinti didžiausias kliūtis, trukdančias laisvam kapitalo judėjimui, kurios atsiranda dėl valstybių narių restruktūrizavimo ir nemokumo sistemų skirtumų, ir remiantis antrosios galimybės principu, pagerinti įmonių gelbėjimo kultūrą Europos Sąjungoje.

Vienas iš pagrindinių Direktyvos elementų – Ankstyvojo įspėjimo sistemos sukūrimas (toliau – AĮS), kuris padėtų mažoms bei vidutinėms įmonėms (toliau – MVI) nustatyti

aplinkybes, dėl kurių galėtų atsirasti nemokumo ir/ar kitos jų verslo sunkumų tikimybės, ir įspėti, kad būtina imtis veiksmų. Pasinaudojus AĮS, MVI turėtų daugiau galimybių išlaikyti savo verslą gyvybingą bei taip išsaugoti jau sukurtas darbo vietas.

Pagrindinis AĮS tikslas - kad verslininkai, kurių įmonės susiduria su sunkumais, ne tik laiku gautų perspėjimą apie tai, tačiau ir operatyviai sulauktų patarimų bei paramos iš patyrusių specialistų. Kitų ES šalių patirtis rodo, kad tinkamai ir laiku suteikti patarimai (ir žinojimas, kad AĮS veikia) ne tik skatina naujų verslų atsiradimą, tačiau turi ir tiesioginę sąsają su verslo augi(ni)mo iniciatyvomis.

Pagrindiniai AĮS uždaviniai:

- sukurti ir įgyvendinti prieinamą, patogų bei profesionalų AĮS modelį sunkumus patiriantiems verslams;
- užtikrinti, kad sunkumus patiriantys verslai galėtų susipažinti su atitinkama naujausia informacija apie esamas ankstyvojo įspėjimo priemones;
- užtikrinti, kad informacija apie ankstyvojo įspėjimo priemones bus viešai prieinama internete ir pateikiama vartotojui patogiu būdu (visų pirma MVI).

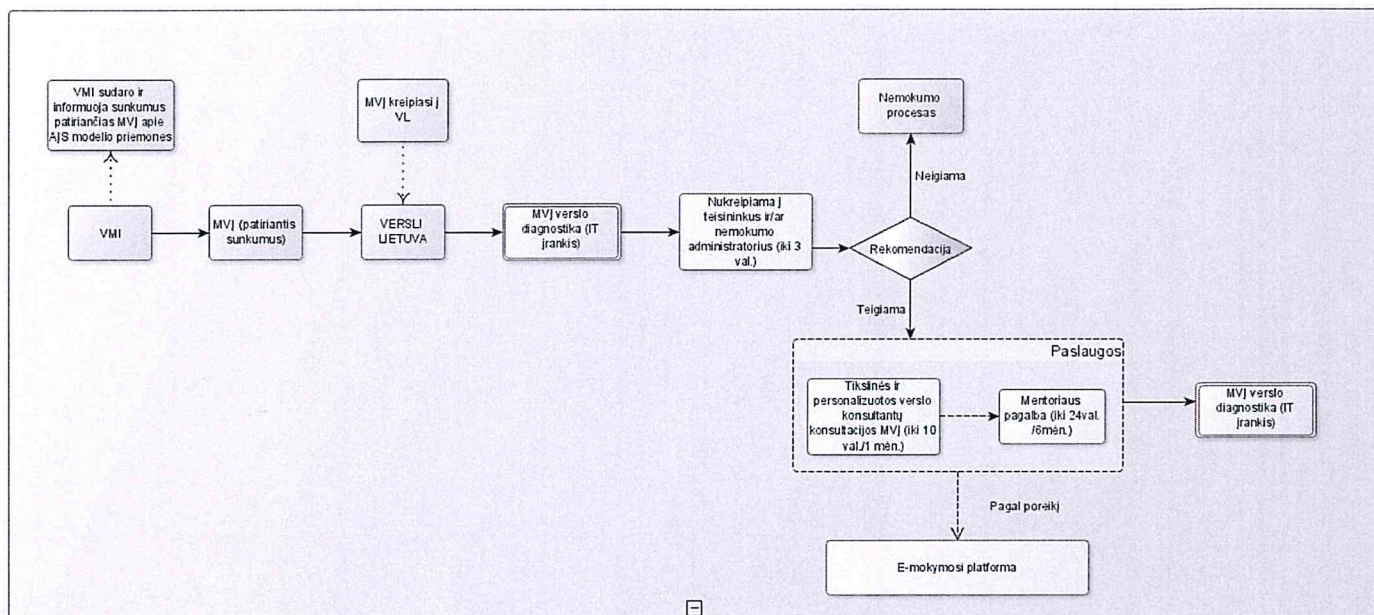
Galimų papildomų integruotų AĮS modelių Lietuvoje aprašymas

Kiekviename AĮS modelio aprašyme, kaip ir anksčiau teiktuose, bus pateiktas grafinis procesų atvaizdavimas, detalus jų aprašymas (nurodant minimalias ir maksimalias paslaugų apimtis), taip pat preliminaros išlaidos (finansavimo poreikis).

Pažymime, kad visų AĮS modelių startas - Valstybinė mokesčių inspekcija (toliau – VMI). VMI disponuoja duomenimis, kurie bus panaudoti sunkumus patiriančių MVI identifikavimui. VMI turima informacija yra susijusi su mokesčių administravimu, išskirtinai mokestinės rizikos nustatymu. AĮS įgyvendinimui VMI disponuojami duomenys galėtų būti papildyti subjektų veiklos rizikos duomenimis (verslo sąlygų (darbuotojų sumažėjimas, vadovų kaita ir kt.) pokyčiai, nepadengti finansiniai įsipareigojimai ir pan.), nes mokestinės rizikos ne visuomet reiškia finansinius sunkumus. Identifikavus tinkamus rizikingumo kriterijus,

sunkumus patiriančių MVĮ identifikavimas būtų daug tikslesnis. Taip pat svarbu identifikuoti subjektų aibę, išankstinio informavimo laikotarpį, pranešimo kartojimo periodiškumą ir pan.

INTEGRUOTAS MODELIS

Integruoto AJS modelio veikimo principas paremtas gerąja užsienio patirtimi ir integruojant numatomą kurti e-verslo diagnostikos įrankį ir kitas VL paslaugas ir numatomus įrankius.

1) Modelis paremtas gilesne sunkumus patiriančios MVĮ analize, todėl gavusi signalą iš/per VMI dėl galimai gresiančių sunkumų (pvz. nemokumo) įmonė pranešime ras VL kontaktinę el. paštą bei tel. nr., kuriuo MVĮ savininkas galės kreiptis norėdamas gauti tolimesnę pagalbą/informaciją, taip pat turės užpildyti ir anketą, kurios klausimų/atsakymų pagalba galėsime identifikuoti pirminę besikreipiančios įmonės būklę ir **įvertinti motyvą** siekiant pasinaudoti AJS modeliu bei jo teikiamomis pagalbomis.

2) MVĮ analizei taip pat bus naudojamas ir verslo e- diagnostikos įrankis, kuris bus kuriamas, įgyvendinant vieną iš DNR Veiksmo¹ veiklų ir kurio pagalba MVĮ savininkai galės geriau suprasti jų verslo operacijas, išnagrinėti valdymo proceso strateginius ir operacinius aspektus, nustatyti verslo brandos lygmenį, galimas veiklos rizikas, problematiškiausias verslo

¹ Trumpinys apibrėžtas aukščiau tekste.

vystymo sritis, galimai papildomai (esant poreikiui ir ekspertų rekomendacijai) sukuriant atskirą/specializuotą modulį sunkumus, patiriančioms įmonėms. Atsižvelgiant į verslo diagnostikos rezultatą bus galima lengviau identifikuoti problemines sritis/sunkumus ir tinkamai parinkti tolimesnę veiksmų seką.

3) Atlikus besikreipiančios MVĮ verslo diagnostiką, bei remiantis gautu rezultatu, verslo savininkas būtų nukreiptas į teisininkus, dirbančius MVĮ nemokumo klausimais ar/ir nemokumo administratorius. Pirminės konsultacijos ir teisininkų ir/ar nemokumu administratoriaus rekomendacijos pagrindu MVĮ priima sprendimą dėl nemokumo proceso pradėjimo arba dėl tolesnės pagalbos priemonių. Pirminei konsultacijai būtų skiriama iki 3 val. (nemokamai arba su daliniu MVĮ prisidėjimu, siekiant valdyti menkos motyvacijos rizikas).

4) Remiantis atlikta įmonės diagnostika ir aukščiau minėta rekomendacija, MVĮ nukreipiama tikslinei/personalizuotai verslo konsultantų konsultacijai (nemokamai arba su daliniu MVĮ prisidėjimu, siekiant valdyti menkos motyvacijos rizikas). Verslo konsultantų konsultacijų trukmė iki 3 mėn., viso iki 10 val. vienai MVĮ. Taip pat, atsižvelgiant į diagnostikos rezultatus, pirmines teisininkų ir/ar nemokumo administratorių rekomendacijas, taip pat į pasitelktų verslo konsultantų sritis, MVĮ būtų skiriama Verslo mentorių palydimoji konsultacija (-os) paraleliai (nemokamai). Mentorius konsultacijos trukmė iki 6 mėn., viso 24 val. vienai MVĮ.

5) Pasibaigus mentorius konsultacijoms ir kitoms paslaugoms, dar kartą bus atliekama MVĮ verslo diagnostika, kurios metu siekiama sužinoti/pamatuoti jau suteiktų AĮS modelio priemonių naudą. MVĮ gyvybingumo statusas bus atliekamas ir po sekančių 6 mėn. monitoringo tikslais, siekiant valdyti tikslią informaciją, kiek verslų, pasinaudojusių AĮS modeliu išvengė grėsusio bankroto.

Mentoriai, kurie teiks konsultacijas AĮS modelyje, bus papildomai atrinkti ir specializuosis/teiks konsultacijas tik sunkumus patiriančioms MVĮ. Nors mentorių konsultacijos nemokamos, tačiau jiems turi būti kompensuojamos transporto išlaidos, užtikrinama tinklaveika su kitų šalių AĮS (Early Warning) mentoriais, formuojamas šios specializuotos grupės mentorių tinklas, sukuriamas ir įgyvendinamas vertės pasiūlymas.

Verslo konsultantų konsultacijos (iki 10 val.) taip pat būtų teikiamos nemokamai (arba su daliniu MVĮ prisidėjimu). Konsultantai, norintys teikti konsultacijas AĮS modelyje, būtų

atrenkami pagal specialiai jiems sukurtus atrankos vertinimo kriterijus. Svarbu paminėti, kad siekiant išvengti galimų MVĮ bei verslo konsultantų susitarimų (fiktyvių konsultacijų) bus sukurta sistema, kurioje nuasmeninti konsultantai MVĮ bus parenkami automatiškai. Verslo konsultantams išlaidas už suteiktas konsultacijas kompensuotų valstybė pagal nustatytą fiksuotą valandinį įkainį.

MVĮ taip pat bus pasiūlyta paraleliai (pagal poreikį) pasinaudoti e-mokymosi platforma, kuri bus kuriama, įgyvendinant atskirą DNR Veiksmą. E-mokymosi platforma numatoma, jog bus skirta atskiroms verslo kompetencijoms vystyti ir ugdyti, atsižvelgiant į ir įvertinus taip pat ir verslo diagnostikos įrankio rezultatus ir identifikuotinas stiprybes bei silpnybes.

Preliminarios Integruoto Modelio išlaidos

Metiniai dviejų darbuotojų DU kaštai ²	48 000 Eur
Metiniai dviejų darbuotojų išlaikymo kaštai ³	4000 Eur
Komunikacijos išlaidos	3000 Eur
Verslo diagnostikos įrankio sukūrimas (IT ir turinio sprendimai)	40 000 Eur (bus sukurtas, įgyvendinant DNR Veiksmą)
E-mokymosi platforma	40 000 Eur (bus sukurtas, įgyvendinant DNR Veiksmą)
Mentorių išlaikymo kaštai (transporto išlaidos, mokymai, tinklaveika ir pan.)	25 000 Eur (tik 2021 II-IV k. iš dalies dengiama verslo mentorių tinklo stiprinimui ir vertės pasiūlymo įgyvendinimui, įgyvendinant DNR Veiksmą (išskyrus transporto išlaidas ir tikslinius mokymus bei tinklaveiką specializuotai nemokumo klausimais dirbantiems mentoriams))
Verslo konsultantų (nuasmenintų) automatinio parinkimo sistema	10 000 Eur
Fiksuotas vienos verslo konsultacijos valandinis įkainis, įskaitant teisininkus ir nemokumo administratorius	100 Eur (arba 1300 Eur vienai MVĮ) (Galimas dalinis)

² Papildomas poreikis būtų tik vienam etatui.

³ Taip pat.

	dengimas iš DNR Veiksmo priemonės 2021 III-IV k.)
VISO (be išorinių konsultacijų kaštų)	Eur* 170 000 Eur (Dengiama iš DNR – 95 000 Eur)

* + **verslo konsultacijų išlaidos** (tikslėnis finansinis poreikis konsultacijoms bus žinomas VMI identifikavus MVĮ skaičių, kurioms rekomenduotinas AĮS modelio priemonės).

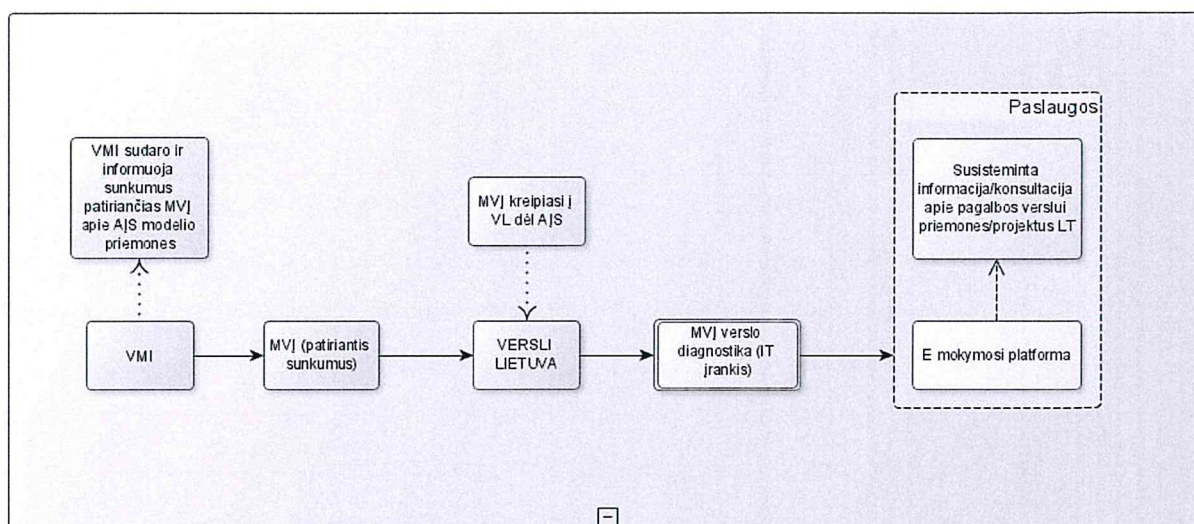
Palaikymo išlaidos ir paslaugų išlaidos (išorinių konsultacijų, mentorių tinklaveikos), numatomos dengti iš DNR veiksmo, turėtų būti planuojamos kaip biudžetinės, ateinančiais biudžetiniais metais.

PLIUSAI – turint verslo diagnostikos įrankį, AĮS modelio veikimo principas būtų pagrįstas detalio kiekvienos MVĮ analize, kur ypatingai svarbus pirmosios grandies vertinimas, kad tolimesnės priemonės būtų parinktos tinkamai ir naudingai.

MVĮ gautų skubias pirmines teisininkų ir/ar nemokumo administratorių konsultacijas, taip pat tikslines verslo konsultantų konsultacijas ir tikslines/personalizuotas mentorių konsultacijas paraleliai, atliepančias individualias konkrečias verslo problemas.

Pakartotinė verslo diagnostika leistų dar geriau identifikuoti MVĮ brandos lygį, sunkumus bei pamatuoti pagalbos priemonių naudą.

MINUSAI – sunkumus patiriantis MVĮ, gaunantis nemokamas paslaugas, gali būti per mažai motyvuotas, todėl svarbu tinkamai suvaldyti galimas rizikas bei rizikų valdymui svarstyti MVĮ prisidėjimo prie paslaugų kasto dalį (pvz. 20 proc.).

MODELIS II

Šio II modelio veikimo bei įgyvendinimo principas labiau formalus, nei paremtas tiksliniais patarimais ir realia pagalba verslui.

1) Į VL nukreipta MVĮ savianalizei galės naudoti verslo e - diagnostikos įrankį, ir kurio pagalba MVĮ galės geriau suprasti jų verslo operacijas, išnagrinėti valdymo proceso strateginius ir operacinius aspektus, nustatyti verslo brandos lygmenį, galimas veiklos rizikas, problematiškiausias verslo vystymo sritis.

2) Atliktos e-diagnostikos pagrindu MVĮ galėtų pasirinkti e-mokymosi platformos atskirų modulių ar visos platformos kaip kurso pagalbą ir savarankiškai mokantis ieškoti sprendimų identifikuotiems iššūkiams.

3) Paraleliai galėtų būti pateikiama informacija apie esamas valstybėje priemones, paslaugas, skirtas pagalbai verslui.

Preliminarūs kaštai

Metiniai vieno darbuotojo DU kaštai ⁴	24 000 Eur
Metiniai darbuotojo išlaikymo kaštai ⁵	2000 Eur
Komunikacinė kampanija/spauda	1000 Eur
VISO	27 000 Eur

⁴ Iš dalies galėtų būti dengiama turimais resursais.

⁵ Taip pat.

PRIVALUMAI – modelis galėtų pradėti veikti, įgyvendinus DNR Veiksmo suplanuotas priemones.

RIZIKOS:

- 1) Neužtikrinant kokybiškos, savalaikės pirminės teisininko/nemokumo administratoriaus konsultacijos, pagalba verslui neretai bus pavėluota ir nemokumo procesas galimai sudėtinges, ilges ir sukels papildomas neigiamas finansines pasekmes tiek MVĮ, tiek kreditoriams;
- 2) sunkumus patiriantis MVĮ negautų tikslinių, konkrečiai jo įmonės problemai spręsti skirtų patarimų bei specialistų pagalbos, nes diagnostikos pagrindu, verslas pasirinkęs e-mokymosi platformą negautų specializuotų konsultacijų, įvertinant tai, kad e-mokymosi platforma DNR Veiksme kuriama skirtingai tikslinei grupei.
- 3) Ilgainiui augantis verslo nepasitenkinimas AĮS, įvertinant ir tai, jog šalia bendrųjų, nepritaikytų paslaugų, taip pat būtų pateikiama tik bendrinė informacija apie teorines galimybes gauti paramą, o ne personalizuota pagal konkretų atvejį, atkreipiant dėmesį, kad pasinaudojimas kai kuriomis iš jų gali būti ribotas ir dėl nemokumo kriterijų egzistavimo.
- 4) Ribotas įsipareigojimų pagal ES direktyvą įgyvendinimas ir menkas efektyvumas, reikalaujantis keletos institucijų žmogiškųjų ir finansinių resursų.